

†

ПРАВАСЛАўНАА ДУЖА

НЕЗАЛЕЖНЫ ЧАСОПІС ПРАВАСЛАўНАЕ ЛІМІДЗІ
МЕНСК 1990 №4

У НУМАРЫ

- + Упершыню за 70 год Вы можаце прачытаць пасланьне Патрыярха Ціхана.
- + Як заусёды, сэнсацыйная інфармацыя.
- + Агляд эмігранцкай прэсы. Інфармацыя з усяго сьвету.
- + Дзённыкі Аляксандра Ельчанінава.

НАВІНЫ ЕПАРХІІ

- + У Менску пры Упраўленьні Беларускага Экзархату заснавана камісія для перакладу Сьвяшчэннага Пісаньня на беларускую мову. У камісію увайшлі самыя аўтарытатныя беларускія перакладчыкі і літаратары. Сярод іх Васіль Сёмуха, Адам Мальдзіс, Уладзімір Конан і іншыя. Першы варыянт перакладу зроблены В.Сёмухам. На спецыяльных паседжаньнях камісіі абмяркоўваецца кожнае слова перакладу. Неацэнныя паслугі робяць члены камісіі — сьвятары: архімандрыт Стэфан /Менск/, протапрасьвітэр Віталь Баравы /Масква/, іярэй Сьргій Гардун, іярэй Алякоій Шынкевіч, спецыялісты па перакладу Бібліі зь Пецярбургскай Духоўнай Акадэміі.
- + У Менску дзейнічае даўцячая нядзельная школа пры Кафэдральным Саборы. Заняткі — у нядзелу з 16 гадзін. Сінодам Беларускай Праваслаўнай Царквы выказана пажаданьне, каб такія школы дзейнічалі пры кожным саборы на Беларусі.
- + У час наведаньня Гародні для асьвяшчэньня Барысаглебскай /Каложскай/ царквы, Мітрапаліт Філарэт наведаў музей гісторыі рэлігіі, што знаходзіцца ў памяшканьні былога жаночага манастыра. Нам паведамілі, што на сустрэчы з абласным кіраўніцтвам Уладыка паставіў пытаньне аб вяртаньні манастыра Царкве.
- + 4-га сакавіка ў Дыровіцкім манастыры адбылася хіратонія, уядзеньне ў епіскапства намесьніка Дыровіцкага манастыра архімандрыта Стэфана, нарочэньне на епіскапства — у суботу, 3 сакавіка ў Кафэдральным саборы Менска. На яго месца, намесьнікам манастыра і рэктарам семінарыі прызначаны Маслаў, чалавек, вядомы сярод вернікаў як выдатнейшы спавядальнік.

З-за таго, што ў апошні час шматлікія выданьні — сярод іх, нажаль, і царкоўныя — скажасць сэнс выказваньняў Патрыярха Ціхана ў Пасланьні ад 19 студзеня 1918 року, мы вырашылі прапанаваць Вам поўны тэкст гэтага Пасланьня.

СВЯТЫ ЦІХАН

Сьміранні Ціхан,

Бо жай літасьцю Патрыярх Маскоўскі і усёй Расіі, улюбённым а Госпадзе архіпастроам, пастроам і усім верным чадам Праваслаўнай Царквы Расейскай.

"Хай збавіць нас Господзь ад гэтага веку нячыстага". /Гал. I, 4./

Цяжкі час перажывае сёння Сьвятая Праваслаўная Царква Хрыстова у Рускай зямлі: ганенні ўзьвалі на Ісціну Хрыстову яўныя і тайныя ворагі гэтаі Ісціны і Імкнуща загубіць справу Хрыстову, і замест любові хрысціянскай паўсюдна сеюць насенне злосьці, нянавісьці і братазабойнай сечы.

Забуття і папрання Хрыстовыя заветы любові да бліжніх: штодзённа даходзяць да нас весткі аб жахлівых, зьверскіх зьбіеньнях ні у чым непаўнітых і нават на ложку хвароби палеглых людзей, вінаватых хіба што у сумленным выкананні свайго абавязку перад Гідзімай, у тым, што ўсе сілы свае паклалі на служэньне дабру народнаму. І усё гэта творыцца ня толькі пад покрывам начной цемры, але ўяве, пры дзённым сьвятле, зь нечуванай дасюль дзёрзкасьцю, бязлітасна жорстка, без усякага суда і з папраньнем усякага права і законнасьці, — творыцца у нашы дні ва ўсіх амаль гарадах і сёлах нашай айчыны: і у сталіцах, і на далёкіх ускраінах /у Петраградзе, Маскве, Іркуцку, Севастопалі і інш./

Усё гэта поўніць сэрца наша глыбокім балесным смуткам і вымушае нас зьвярнуцца да гэтых вырадкаў роду чалавечага з грозным словам выкрыцьця й перасьцятрогі па завету сьв. апостала: "саграшаючых перад усімі выкрывай, ды й іншыя страх адчуюць". /І Цім. 5, 20./

Апамятайцеся, вар'яты, пералыніце ваши крывавыя расправы. Бо тое, што творыце вы, ня толькі жорсткая справа: гэта — сапраўды справа сатанінская, за якую падлягаеце вы агню пякельнаму у жыцьці наступным — замагільным, і страшнаму праклёну нашчадкаў у жыцьці гэтым — зямным.

Уладаю, дадзенай нам ад Бога, забараняем вам прыступаць да Таемстваў Хрыстовых, анафемацтвем вас, калі толькі вы носіце яшчэ імяні хрысціянскія і хаця-б па нараджэньні сваім належыце Царкве Праваслаўнай.

Заклінаем і усіх вас, верных чадаў Праваслаўнай Царквы Хрыстовай, не уступаць з гэтакімі вырадкамі роду чалавечага у якія-небудзь зносіны: "адыміце злога ад вас саміх": /І Кар. 5, 13./

Ганенне найжорсткае ўзведзена і на Сьвятую Царкву Хрыстову: жыцьцядаўныя таемствы, што сьвешыцца нараджэньне на сьвет чалавека альбо бласлаўляюць шлюб хрысціянскі, адкрыта абвяшчаюцца непатрэбнымі, лішнімі, сьвятныя храмы альбо разбураюцца з гармат сьмертаносных /сьвятныя саборы Крамля Маскоўскага/ альбо рабукія і блюзьнерскі зьневажаюцца /каплічка Спаўіцеля у Петраградзе/; ушанаванья вернікам і абіцелі сьвятныя /як Аляксандра-Неўская і Пачаўская лаўры/ захопліваюцца бязбожнымі уладарамі цемры гэтага веку і абвяшчаюцца нейкім нібыта народным набыткам; школы, што існавалі на сродкі Царквы Праваслаўнай і рыхтавалі сьвятароў і нас чунікаў веры, прызнаюцца лішнімі і пераўтвараюцца альбо у вучылішчы бязвер'я, альбо нават прама у расаднікі распуоты.

Маёмасць манастыроў і царкву праваслаўных адбіраецца на той надставе, што гэта — народны набытак, але без усякага права і нават без жаданья лічыцца з законнаю воляю самога народа ... І, нарэшце, улада, што абяцала прынесці у Расію права і праўду, забяспечыць свабоду і парадак, выяўляе усюды толькі самае раз'юшанае свавольства і паўсюды гвалт над усімі і у прыватнасьці над Сьвятою Царквою Праваслаўнай.

Дзе-ж мяжа гэтым зьдзекам з Царквы Хрыстовай? Як і чым можна спыніць гэты наступ на яе шалёных ворагаў?

Клічам усіх вас, вернікаў і верных чад царквы: становце на абарону зьняважанай і прыгнечанай цяпер Сьвятой Маці нашай.

Ворагі Царквы захопліваюць уладу над ёю і яе скарбам сілаю сьмертаноснай зброі, а вы супрацьстаньце ім сілаю веры вашай, вашага уладнага ўсёнароднага стогну, які спыніць вар'ятаў і пакажа ім, што ня маюць яны права называць сябе вьступамі добра народнага, будаўнікамі новага жыцця па волі народнага розуму, бо дзейнічаюць нават прама супраць сумленьня народнага.

А калі трэба будзе й пакутаваць за справу Хрыстову, клічам вас, улюбёныя чад Царквы, клічам вас на гэтыя пакуты разам з сабою словамі сьв. Апостала: "хто нас адлучыць ад любові Божай? Смутак, альбо цяснота, альбо ганьненне, альбо голад, альбо галеча, альбо біда, альбо меч?" /Рымл. 8, 35./

А вы, браты Архіпастыры й пастыры, не губляючы ніводнае хвілі ў вашай духоўнай працы, з палымнай вераю клічце чад ваших на абарону папраных цяпер правоў Царквы Праваслаўнай, неадкладна тварыце духоўныя саюзы, клічце не прымусам, а до яю волю далучаюцца да змагароў духа, якія з іле зьнешняй супрацьпаставіць сілы свайго сьвятога натхнення, і мы цьвёрда ўпэўнены, што ворагі Царквы Хрыстовай будуць пасаромлены і разьвеяны сілаю Крыжа Хрыстова, бо непахісна абетаваўне самога Боскіга Крыжоваца: "ствары Царкву Маю, і брама пякельная ня злучыць яе". /Мацэй, 16, 18./

Ціхан, Патрыярх Маскоўскі і усёй Расіі.

Студзень 19 дню,
1918 року.

"Я ШУКАЮ ІСЫЦІНУ ..."

/зь дзённікаў ды лістоў сьвятара
Аляксандра Яльчанінава/.

+ Калі мы бачым грэх, значыць, самі прычыніны да гэтага граху. Хіба малое дзіця асуджае каго-небудзь за распусту? Яно гэтае распусты напросту ня можа бачыць. Тое, што мы бачым, мы часткова і маем.

+ Мудрасьць жыцця, у т.л. і хрысьціянскага, — нічога не патрабаваць ад людзей. /... ня быць патрабавальным да людзей/.

+ Што падумаюць пра нас іншыя людзі — вось тое лэстра, перад якім пазіруюць амаль усе бяз выключэньня. Чалавек робіць зь сябе такога, як хоча выглядаць у вачох іншых. А сапраўдны чалавек не вядомы нікому, часта нават і самому сабе; жыве і дзейнічае нейкая выдуманая, прыхарошаная постаць. Гэтая цяга да мань такая вялікая, што чалавек робіцца зьлачыцам перад сваёй прыродаю, ахвяруе нават самім сабою — тым адзіным і непаўторным, чым ёсьць кожная чалавечая асоба.

+ Цябе бянтэжыць твая нясьмеласьць і сьціпласьць у адносінах зь людзьмі? Мала-памалу, ад практыкі, разавецца некаторае нахабства — калі гэты цябе можа сцешыць. Але галоўнае — гэта яскравы доказ самалюбства, якое сядзіць у нашых душах.

+ Ёнціце — найкаштоўнейшы і адзіны дар, а мы бязглузда ды нядбала марнуем яго, забываючы, што яно такое кароткае.

+ Мы альбо тужліва глядзім у мінулае, альбо чакаем будучыні, у якой як быццам і пачнецца сапраўднае нашае жыццё. А сапраўднае — г.зн. тое, што і ёсьць нашым жыццём, — зьлівае ў гэтых пустых шкадаваньнях ды маргах.

+ Вы апраўдваецеся тым, што учынак ваш не вялікі, ня важны, але няма няважнага, нічэмнага у сьвеце — ні благога, ні добрага. Самае нязначнае дзеянне, ці мімаходзь кінутае слова, самае мімалётнае пачуццё — важныя і рэальныя, як і усё у сьвеце. Таму усё самае малое павінна адпавядаць самаму галоўнаму і нішто нямажна абходзіць увагаю; за усё мусім трымаць адказ.

+ Заусёды у жыцці праўда таго, хто абаніраецца не на лёгіку, не на цывірызны сэнс, а таго, хто зыходзіць з аднога Вышэйшага Закону — закону любові. Усе астатнія законы нічога ня вартыя перад любовю, якая ня толькі кіруе сэрцамі, але "рухае сонца і іншыя зоркі". У кім жыве гэты закон, той і сам жыве; хто кіруецца толькі філязофіяю, палітыкаю, розумам, — той памірае.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

8-га сьнежня 1919 году Антанта вызначыла Польшчы правізарычную граніцу, якая прыняла назву "Лініі Курзона". Была гэта лінія не этнаграфічная, але палітычная. Яшчэ да нашага часу, на захад ад гэтай лініі насельніцтва Беларускага характару. Сталін аддаў Польшчы Беларускае, каб прыцягнуць яе на свой бок. Бальшавікі гандлявалі чужой тэрыторыяй, як ім падабалася, і за гэта маюць сёння і могуць мець з-ўтра яшчэ большы клопат за свае махінацыі.

Ваенныя дзеянні палякаў з бальшавікамі у 1919-1920 гадох закончыліся пагаднёньнем у Рызе. Абодвы бакі мелі вайны досыць, але найбольш хацелі міру бальшавікі і за гэты мір былі гатовы аддаць амаль усю Беларусь палякам. Але польскія нацыяналісты не хацелі усяе Беларусі. Яны ўзялі яе столькі, колькі маглі ператрапіць.

Рыжскі Трактат быў ганебным праступствам, якое учынілі палякі з бальшавікамі над беларускім народам. Яны не дапусьцілі на Канфэрэнцыю беларускую дэлегацыю БНР, якую ачольваў В. Ластоўскі; не дапусьцілі бальшавікі ані Кылуновіча, ані Чарвякова з БССР, якую яны стварылі; а палякі не дапусьцілі свайго сымпатыка А. Луцкевіча з яго Найвышэйшай Рады БНР, а за іхнімі плячыма падзялілі Беларусь.

І як гэта гучыць фэльшыва, калі старшыня польскай дэлегацыі у Рызе, Ян Домбскі, у заключным слове сказаў: "Мы стараліся развязаць усе спорныя справы слушна і справядліва: кожная старана зрабіла для другой уступствы, ня толькі, каб дайсьці да паразуменьня, але так-жа, каб аблегчыць прышлыя адносіны".

А у адказ Домбскаму, савецкі прадстаўнік у Рызе, Іофэ, выказаў сваю недарэчнасьць, калі сказаў, што: "... абодвы бакі ня выказалі ніякай агрэсыўнасьці... Мы падпісалі мір, які заснаваў паўнасьцю жыццёвыя, справядлівыя і неабходныя інтарэсы польскага народу..."

... Змоўшчыкі прызналі незалежнасьць Беларусі, але не дапусьцілі беларускіх прадстаўнікоў на сваю мірную канфэрэнцыю, а за плячыма "незалежнай Беларусі" Домбскі і Іофэ падзяліліся ёю паводле сваіх узаемных інтарэсаў, назваўшы гэта "слушна і справядліва ня выказаўшы ніякай агрэсыўнасьці".

Другой недарэчнасьцю было, што "незалежная Беларусь", якую ніхто з беларусаў не рэпрэзэнтаваў у Рызе, паводле артыкулу 2-га Трактату, "зракалася ўсякіх тэрытарыяльных правоў на захад ад граніц".

На падзел Беларусі у Рызе, Якуб Колас у сваім вершы "Беларускаму лоду" пісаў у 1921 годзе:

Хіба забудзем мы тэя межы,
Што правадзілі бяз нас?
Раны глыбокі, ох, яшчэ сьвежы
Помсты агонь не пагае.

Нас падзялілі! — Хто? Чужаніцы!
Цёмных дарог махляры,
К чорту іх межы, к д'яблу граніцы!
Нашы тут гоні, бары!

Будзем мы самі гаспадарамі,
Будзем свой скарб ратаваць.
Годзе той крэмуды! У ногу з братамі
Пойдзем свой край вызваляць!

Рыжскі Трактат быў пасуджаны усім беларускім народам, яго правамі і левымі арганізацыямі. Нават Трэці Кангрэс Саветаў Менскага ўезду вынес рэзалюцыю 12-га сьнежня, у якой дамагаўся незалежнась-

ці Беларускай Савецкай Рэспублікі ў яе этнаграфічных межах і што дэлегацыя БССР павінна быць паслана на мірныя перагаворы, дзе рашаецца лёс Беларусі паміж Расеяй, Украінай і Польшчай.

Падпісваючы гэты Рыжскі Трактат у сакавіку 1921 году, Польшча забавязвалася ў 7-м артыкуле забяспечыць свабоднае разьвіцьцё беларускай культуры, мовы, ды адначасна давалася права арганізацыі беларускіх школаў у межах Польшчы.

... Ці Польшча выканалася гэтыя агульналюдзкія забавязаньні перад сваімі грамадзянамі іншых нацыянальнасьцяў і рэлігіяў, падпісваючы Версальскі і Рыжскі Трактаты? Ніколі. Дык хто-ж тады пачаў ламаць гэтыя Трактаты, як не самы палякі. Як піша полька Барбара Топорска ў "Вядомасьцях" ад 26 траўня 1962 году: "Польшча зламала ўсе міжнародныя трактаты, якія забавязвалі яе да шанаваньня асноўных свабодаў грамадзян другіх вераў і нацыянальнасьцяў".

... 17-га верасьня 1939 году Рыжскі Трактат быў перакрэсьлены, але не супраць волі народу, а дзеля добра Беларусі і Украіны.

Пішучы гэты артыкул, я добра памятаю нядзелю 17-га верасьня 1939 г. Раніцай чутны былі глухія выбухі з боку польска-савецкай граніцы, пасля паявіліся па баку Заходняй Беларусі высока самалёты. Стоячы на вуліцы, каля мяне праляцеў на кані жаўнер. Я прышоў у хату і кажу хвораму бацьку, які ляжаў у ложку, што я бачу жаўнера на кані, які праляцеў па нашай вуліцы, але гэта ня быў польскі жаўнер. Хворы бацька падняўся з ложка, сеў, перахрысьціўся і сказаў: "Дзякуй богу, зьмена Улады". І гэтак думаўлі амаль усе беларусы ў Заходняй Беларусі. А што рабіла НКВД, гэта другая справа. Аднак аб'яднаньне Заходняй Беларусі з Усходняй было спаткана народам прыхільна.

Заняцьце Чырвонай арміяй Заходняй Беларусі 17 верасьня 1939 году уратавала яе ад паланізацыі і акаталічваньня. Па ўсёй Заходняй Беларусі адкрыліся беларускія школы, а з імі адкрылася дарога да вышэйшай асьветы, асабліва для беднай сялянскай моладзі, якая ня мела магчымасьці вучыцца пад Польшчай.

Той дваццацігадовы міжваенны пэрыяд польскае Улады на землях Заходняй Беларусі увайшоў у гісторыю як пэрыяд нацыянальнага прыгнёту, прасьледу і заняпаду нацыянальнай культуры. Войт у гміне, камандант паліцыі на пастарунку, а ксёндз на амбоне кіравалі Заходняй Беларусіяй.

На працягу гаўгіх стагоддзяў супольнага польска-беларускага жыцьця, палякі кіраваліся сьляпым нацыяналізмам, шавінізмам, імперыялізмам, у чым памагаў Польскі каталіцкі касьцёл, які рознымі спосабамі акаталічваў і апалячваў праваслаўных беларусаў. І гэтыя перастарэлыя навукі каталіцкай Польшчы перахоўваюцца сярод некаторых палякаў да нашага часу.

На заканчэньне варта сказаць, што наколькі пакт Рыбэнтроп-Молатаў ёсьць варожы для палякаў, то няменш варожы зьяўляецца для беларусаў Рыжскі Трактат, зроблены Домбокiм і Гофэ.

Ю.Сьвяржынскі. /"ГОЛАС ЧАСУ",
Царкоўна-грамадзкі часопіс,
Лондан; №3, лістапад-сьне-
жань 1989 г., стар. 4-8./

27 студзеня 1990 г. у Талліне адбылася міжнародная канферэнцыя "Маладыя у Хрысціянскай дэмакратыі", арганізаваная Эстонскім Хрысціянска-дэмакратычным Саюзам і Таллінскім Хрысціянска-дэмакратычным Саюзам маладых. Удзельнічалі прадстаўнікі Хрысціянска-дэмакратычных партый Нарвегіі, Швецыі, Фінляндыі, Даніі, Італіі, Латвіі, Літвы, Расіі, Украіны, Грузіі. Ад беларускага Хрысціянска-дэмакратычнага руху на канферэнцыі выступіў паст Алег Бембель /Зьніч/. Прапануем тэкст яго выступленьня:

Тэце!

Дарагія браты й сестры!

Скажу колькі слоў пра твае крытычныя кропачкі, якія уяўляюцца найбольш істотнымі ў асяродку сяброў "Праваслаўнае думкі", да якіх я належу і зь якімі мне найчасцей выпадае сумовіцца.

Страчаны Рай, разбураную гармонію жыцця зямнога наўрадці можна вярнуць толькі грамадзкімі зьменамі. "Шукайце Царства Божага, астатняе далучыцца". Мы-ж, намагаючыся -- часам, гераічна -- спачатку здабыць "астатняе", не дасягаем асноўнага -- Царства Божага, -- безь якога "астатняе само па сабе" /нават калі, часткова, і дасягаецца/ траціць сэнс, робіцца толькі імгненным прывідам-успамінам, што зьнікае разам зь зямным часам у момант вяртаньня спустошанай душы ў Вечнасьць.

Трэба ўрэшце вызваліць чалавечую душу ад згубнай праметэўскай спакусы гераізму, вярнуць ёй жыццядайную прагу сьвятасьці.

Хрыстос -- Сваім Словам і Лёсам -- паказаў неумірочны ўзор сьвятасьці, якая была супрацьпастаўлена дэманічнаму гераізму антычнай гісторыі.

У наш час менавіта Эстонія -- разам з Латвіяй і Літвой -- дэманструе сапраўды Хрысціянскае супрацьстаяньне дэманічнай сіле, якая акупавала ўсе народы Імпэрыі, уключаючы рускі народ. "Аддзі ад Мяне, сатана!" -- гэтыя Словы Хрыста, зьвернутыя прама да дэмана, заўсёды гучаць ува мне, калі я думаю пра Эстонію альбо атрымліваю весткі адсюль.

Трэба пераадолець, і ў душах, і ў народах, "комплексы Раскольнікава" -- ледзьве не асноўны рухавік усёй дэманскай -- дыхрысціянскай і нехрысціянскай гісторыі, амаль заўсёды спадарожнік, цень гераізму.

Раскольнікам Дастаеўскага быў перакананы, што забіўшы "нікому непатрэбную", нават "шкодную" бабулю і авалодаўшы ейным, нарабаваным у няшчасных людзей, багацьцем, -- ён здолее пабудаваць зусім іншае, шчаслівае жыццё.

Гістарычнай кульмінацыяй калектыўнага "комплексу Раскольнікава" сталі здзяйсненні бальшавіцкіх інтэрнацыянал-сацыялістаў і германскіх нацыянал-сацыялістаў. Ідэя і псіхалёгія тва-ж, Раскольнікава да-пакайнага: некага /"ня тва" кляси, расы/ зьнішчыць, забіць і, авалодаўшы нечым /ня ім, калектыўным Раскольнікавым, сатвораным/ багацьцем, пабудаваць "любачаннае дагэтуль у гісторыі", шчаслівае, поўнацэннае жыццё ...

Чарнобыль ... Гэта і кара Божая за саўдзел у дэманскай гісторыі, і Знак асаблівай Літасьці Божай да Беларусі. З пакайнай малітвай і дапамогай братоў і сясьцёр з усяго сьвету мы будзем несці Чарнобыльскую епітэму, пераадольваць гэтае Сконнае Выпрабаваньне -- спадзяючыся й веруючы, што Гасподзь у сё даслае дзеля уратаваньня душ нашых.

Намагаючыся плённага грамадзка-палітычнага аддзяленьня ад дэманскага кірунку гісторыі, прагнучы сувярэннасьці, свабоды, трэба памятаць, што ўсе мы на гэтай грашнай Зямельцы -- часцінкі непадзельнага Саюзу Злучаных Штатаў, Рэспублік, Каралеўстваў Хрыстовых. І толькі ў гэтай сябрэне міралюбных Хрысціянскіх народаў у нас усё ёсьць шанца на уратаваньне. Бо толькі тут -- шлях у Царства Божага. Бо ўсе мы -- "адно ў Хрысьце Ісусе".

"... астатняе -- далучыцца".

Вольная Беларусь бачыць свой лёс у сям'і вольных Хрысціянскіх народаў.

Аміан!

ГЭТА ЦІКАВА

+ Джэры Рубін, амерыканскі рэвалюцыянер: "Мы перамяшалі маладосць, музыку, юр, наркатыкі, дух бунтарства са здрадаю -- і такое спалучэнне немагчыма адолець".

+ Міхаіл Бакунін, рэвалюцыянер-анархіст: "... д'ябал -- першы вольнадумца і ратавальнік сьвету; ён вызваляе Адама і ставіць пячатку людзкасці ды волі на Ілбе ягоным, зрабіўшы чалавека неслухам". /М.Бакунін. *Семь лет в тюрьме*. Paris, 1895, Vol. I, p. 270./

+ Іісус прамовіў да Пергамскай царквы /Пергам -- горад у Малой Азіі/ вельмі загадкавыя словы: "Ведаю твае справы, і што ты жыеш там, дзе прастол сатаны". /адкр. сьв. Яна, 2, 13/. Архітэктар Шчусеў, які збудаваў Маўзалеі Леніна, узяў за аснову праекту гэтага надмагільнага помніка -- Пергамскі цывінтар. Гэта было ў 1924 годзе. Вядома, што Шчусеў атрымаў талы усю неабходную інфармацыю ад Фрэдэрыка Поўльсэна -- прызнанага аўтарытэту ў архэалёгіі.

НАС ІНФАРАМУЮЦЬ

"С упованнем на Господа Мюнхенскі приход прыступае к постройке нового храма -- первого в мире собора, посвященного Св. Новомученикам Российским /под Парижем и в Западно-Американской епархии уже есть первые храмы в честь Новомучеников/. Приход уже купил землю в Мюнхен-Лайме, а теперь обращается ко всем русским людем за помощью в сборе средств на строительство собора. В связи с постройкой в нынешнем храме каждую субботу будет совершаться молебен Св. Новомученикам, а каждую среду акафист".

"Русский пастырь",
США, Джорданвилль.

+ Пры Савецкім Фондзе культуры створана асацыяцыя званарнага мастацтва. Асацыяцыя прымае заказы на рэстаўрацыю і ліццё новых звану. Спецыялісты-ліцейшчыкі, майстры званарных спраў з Савецкага Саюзу, Германіі, Бельгіі, Нідэрландаў, Заходняга Берліну і ЗША гатовыя прыйсці Вам на дапамогу, калі Вы пажадаеце скарыстаць паслугі Асацыяцыі званарнага мастацтва. Заявы дасылайце на адрас: 121019, Масква, Гогалеўскі бульвар, 6, Ю.В.Лухначоў.

+ У Ігналіне, горадзе будаўнікоў атамнай станцыі, за дзяржаўны кошт пабудаваны новы касцёл. 2/3 жыхароў гораду -- прыезжыя, сярод іх -- беларусы, рускія, украінцы. На сустрэчы з гарадскімі ўладамі будаўнікамі, сярод іншых пытанняў, было пастаўлена пытаньне аб будаўніцтве новай Праваслаўнай царквы.

+ Зь леташняга чэрвеня ў Венгрыі пачало існаваць 58 новых жаночых і мужчынскіх манаскіх абшчын.

+ На Нараджэнне Хрыстовае ў Менскім Кафэдральным саборы сьпяваў хор хлопчыкаў сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Белдзяржкансерваторыі пад кіраўніцтвам Таісіі Міронавай. Дзеці сьпявалі, як ангелы. Боскія сьпевы, праходзячы праз чыстыя душы дзетак, больш усхвалявалі, чым акадэмічны хор праф. Роўды, ці аматарскія хары Ракіцкага і Мацюкова. Апошні раз харавыя сьпевы такой духоўнай вышыні мы маглі пачуць у выкананьні хора "Рускі Праваслаўны партэо" пад кіраўніцтвам Ігара Журскіх.

ГОЛАС РЭДАКТАРА

Цяперашняе напружанае становішча ў рэспубліцы, дзякаваць Богу, не абцяжарана рознагалоссямі нацыянальнымі і рэлігійнымі. І розныя спробы ускладніць на гэтай глебе адносіны паміж людзьмі вы-

клікаюць насъцяржанасць і заклапочанасць. Ці не на адзін млын ліюць ваду лезунгі: "Бі жудоу!" і "Няхай жыве вуніяцтва!" ?

Пакуль сыціпла, але ужо аб'явіўся другі, пасья ксяндза Яна Матусевіча, вуніяцкі сьвятар. Гэта П. Кузьмічоў. Калі першы сваё "вуніяцкае служэньне" пасьпяхова сумяшчае са службай у касьцэле, то другі пакуль што падаў заяву на рэгістрацыю абшчыны ў Гомлі. Я сустрэўся зь людзьмі, якія вучыліся і працавалі разам з гэтым чалавечкам. Некалькі нгансаў: выгнаны з 3-га класу семінарыі за распусту, рукапакладзены на поўдні нашай краіны, дзе яго ніхто ня ведаў. Вярнуўся на Беларусь. Атрымаў прыход на Гародзеншчыне, у Азёрах. Абакраў царкву, прыхажан і суседніх сьвятароў. Пазычыў дзеве тысячы рублёў у Менскім епархіяльным упраўленьні, кінуў жонку і зьнік. Былі аб'яўлены саюзныя пошукі. Паказальны суд у Гародні. Адбыў два гады ў мейсцах ня вельмі аддаленых. Пасья зьявольленья, з выглядам сьвятога, пераконваў, што гэта Богу было угодна, каб ён пабыў у астрозе, цяпер ён іначай глядзіць на сьвет і г.д і да т.п. Ні адзін з дабрачынных не пажадаў узяць яго на працу. Атрымаў мейсца псаломчыка /чытальніка/ пры царкве ў Гомлі. Нечакана зьнік. Як потым высьветлілася, езьдзіў ува Львоў. Вярнуўшыся ў Гомль, абвясціў сябе вуніяцкім сьвятаром і што сядзеў ён два гады "за веру і за рэлігійныя перакананьні". Назьбіраў болей за 50 подпісаў /засталося цяпер дваццаць зь лішкам/ для рэгістрацыі прыходу.

А цяпер, шануны чытач, я хачу нагадаць Табе словы былога вуніяцкага епіскапа Язэпа Семашкі зь ягоных успамінаў: "Некалькі стагоддзяў рускі /беларускі/ народ гэтага краю /Беларусі/ знаходзіўся пад прыгнётам Польшчы. У гэты час, у яго аднялі ня толькі старыннае Праваслаўе, за помаччу вуніі, але і напалі на яго родную мову. З гэтай мэтай вучылі гэты народ, у меру мажлівасці, маліцца на польскай мове і, зь бегам часу, ня толькі вынятковыя асобы, пераважна адукаваныя, але цэлыя парафіі і акругі, па розных мейсцах, забылі свае родныя штодзённыя малітвы і карысталіся малітвамі на польскай мове". /Кіпріяновіч, "Жыцьцё Язэпа Семашкі ...", Вільня, 1897, стар. 421/. І сёньня, калі наша нацыя стаіць на мяжы зьнікненьня, калі беларуская мова падыходзіць да статуту лацінскай /г.зн. мёртвай --- ці ня Божа знак?/, -- куды нас клічуць вуніяты? Думай, чытач. Вывучай гісторыю. Маліся. Прымай самастойнае рашэньне.

Надыйшоў Вялікі Пост і мы, рэдакцыя "Праваслаўнае думкі", віншваем Вас і, як прынята ў праваслаўных, просім дараваць нам нашы грахі.

Хай Вам дапаможа Гасподзь прыйсьці да Вялікадню чыстымі душою, з лагодным сэрцам. Усяго Вам добрага!

Страцілат.

Рэдактар С т р а ц і л а т .

Мастак Я к а у .

Часопіс "Праваслаўная Думка" не з'яўляецца органам афіцыйных царкоўных уладаў і адлюстроўвае думку незалежнае рэдакцыі.

Матэрыялы друкуюцца старой беларускай арфаграфіяй.

"Праваслаўная Думка" распаўсюджваецца ў Беларусі, Расіі, Украіне, Балтыйскіх дзяржавах, Польшчы, Англіі, Амэрыцы, Канадзе.

Бясplatна. Нумар выдаецца коштам рэдактара.

Наклад 10 000 асобнікаў.

Ахвяруйце грошы ў фонд выданьня.